

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.331.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 17390 Państwa Posłów Aleksandra Mikołaja Mrówczyńskiego, Doroty Arciszewskiej-Mielewczyk, Lidii Czechak, Wioletty Marii Kulpy, Roberta Warwasa, Tadeusza Chrzana, Tomasza Zielińskiego i Sławomira Skwarka, dotyczącą interwencji w sprawie krytycznej sytuacji ekonomicznej Spółdzielni Inwalidów „Równość” w Czersku oraz systemowych barier w wypłacie dofinansowań PFRON dla zakładów pracy chronionej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Kierownictwu resortu pracy znane są uwarunkowania oceny sytuacji finansowej wnioskodawców. Zgodnie z art. 26a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913, z późn. zm.) – dalej jako u.r.o.n. - pracodawcy mogą otrzymać dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Jeżeli dofinansowanie to stanowi pomoc publiczną, udzielane jest jako pomoc w formie subsydiowania wynagrodzeń na zatrudnianie pracowników niepełnosprawnych, o której mowa w art. 33 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r., uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26 czerwca 2014, str. 1, ze zm. – dalej jako GBER). Rozporządzenie określa ramowe warunki udzielania pomocy akceptowane przez Komisję Europejską bez konieczności prowadzenia indywidualnych postępowań na poziomie unijnym, które dotyczyłyby pomocy publicznej udzielanej poszczególnym podmiotom. Organ udzielający pomocy nie może więc wykroczyć poza te ramy w takim sensie, że nie może udzielić pomocy na warunkach korzystniejszych od przewidzianych w GBER. W przeciwnym razie pomoc publiczna nie mogłaby korzystać z domniemania zgodności z polityką konkurencji.

Jednym ze wspomnianych warunków jest nieudzielanie pomocy (m. in. przewidzianej w art. 33 tego rozporządzenia) podmiotom znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej (art. 1 ust. 4 lit. c GBER). Stosownie do art. 2 pkt 18 GBER w trudnej sytuacji jest przedsiębiorstwo, wobec którego zachodzi co najmniej jedna z poniższych okoliczności:

- w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (innej niż MŚP, które istnieje od mniej niż trzech lat) ponad połowa jej subskrybowanego kapitału zakładowego została utracona w efekcie zakumulowanych strat (ma to miejsce, gdy odliczenie poniesionych strat z kapitałów rezerwowych i z wszystkich innych elementów ogólnie uznawanych za część funduszy własnych spółki prowadzi do ujemnego wyniku przekraczającego połowę subskrybowanego kapitału zakładowego);
- w przypadku spółki, której niektórzy członkowie ponoszą nieograniczoną odpowiedzialność za jej zadłużenie (innej niż MŚP, które istnieje od mniej niż trzech lat) ponad połowa jej kapitału wykazanego w sprawozdaniach finansowych została utracona w efekcie zakumulowanych strat;

- przedsiębiorstwo podlega zbiorowemu postępowaniu w związku z niewypłacalnością lub spełnia kryteria na mocy obowiązującego prawa krajowego, by zostać objętym zbiorowym postępowaniem w związku z niewypłacalnością na wniosek jej wierzycieli;
- przedsiębiorstwo otrzymało pomoc na ratowanie i nie spłaciło do tej pory pożyczki ani nie zakończyło umowy o gwarancję lub otrzymało pomoc na restrukturyzację i nadal podlega planowi restrukturyzacyjnemu;
- w przypadku przedsiębiorstwa, które nie jest MŚP, stosunek księgowej wartości kapitału obcego do kapitału własnego tego przedsiębiorstwa przekracza w ciągu ostatnich dwóch lat 7,5 oraz wskaźnik pokrycia odsetek zyskiem EBITDA tego przedsiębiorstwa wynosi poniżej 1,0.

Do zaistnienia przesłanki wyłączającej prawo do dofinansowania prowadzi spełnienie któregokolwiek ze wskazanych warunków. Stan ten nie podlega miarkowaniu i ocenie na podstawie innych kryteriów niż wymienione w art. 2 pkt 18 GBER. Jednocześnie, prawidłowość ustaleń dokonanych w tym zakresie przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), który udziela wspomnianego dofinansowania, podlega ocenie sądów administracyjnych. Ze stanu faktycznego przytoczonego w interpelacji wynika, że zarówno na etapie postępowania administracyjnego (w PFRON), jak i przed sądem administracyjnym ustalono, że spółdzielnia była w trudnej sytuacji ekonomicznej w momencie wnioskowania o dofinansowanie. Tym samym nie mogła otrzymać dofinansowania, o którym mowa w art. 26a u.r.o.n.

Celem wskazanych regulacji jest zapewnienie, że pomoc publiczna trafiała do podmiotów o stabilnej sytuacji ekonomicznej. W przypadku pomocy udzielanej na zatrudnianie osób niepełnosprawnych ma to znaczenie dla trwałego oraz terminowo wynagradzanego zatrudnienia, jak również ciągłości ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego osób z niepełnosprawnościami, których wynagrodzenia są dofinansowywane zgodnie z art. 26a u.r.o.n. i art. 33 GBER.

Na mocy art. 1 pkt 13 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1076) ministrowi właściwemu do spraw zabezpieczenia społecznego nie przysługują już kompetencje organu odwoławczego i nie ma on wpływu na rozstrzygnięcia dotyczące dofinansowania w indywidualnych sprawach. Jednocześnie dofinansowanie stanowi pomoc udzielaną obligatoryjnie na wniosek. Oznacza to zerojedynkowe podejście do spełnienia warunków jego uzyskania. Z jednej strony rozwiązanie to ogranicza uznaniowość po stronie PFRON, co doceniają adresaci prawa. Z drugiej uniemożliwia wpływanie przesłanek pozaustawowych na prawo do dofinansowania, co w nielicznych przypadkach może niesatysfakcjonować części adresatów prawa oczekujących stosowania nieprzewidzianych prawnie wyjątków.

Obecnie dla podmiotów w trudnej sytuacji ekonomicznej dostępne są formy pomocy udzielane w formule de minimis takie, jak m.in:

- refundacja kosztów wyposażenia stanowisk pracy osób niepełnosprawnych (art. 26e u.r.o.n.);
- dofinansowanie w wysokości do 50% oprocentowania zaciągniętych kredytów bankowych i w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, pod warunkiem wykorzystania ich na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami (art. 32 ust. 1 pkt 1 u.r.o.n.);

- wydatkowania na cele z katalogu wydatków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych (art. 32 u.r.o.n.)

Dotyczy to, na analogicznej zasadzie, również instrumentów realizowanych w formule de minimis przewidzianych w ustawie z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. poz. 620). Natomiast, jeżeli spółdzielnia byłaby zainteresowana łączeniem statusu zakładu pracy chronionej i spółdzielni socjalnej, mogłaby korzystać z instrumentów przewidzianych w artykule 26g u.r.o.n. oraz ustawie z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 806). Należą do nich również dopłaty do kosztów płacy w różnych formach.

Rozwiązaniami umożliwiającymi podmiotom w trudnej sytuacji odnoszenie korzyści o charakterze pozapomocowym są natomiast instrumenty takie jak wystawienie informacji o kwocie obniżenia wpłat na PFRON dla kontrahentów (na podstawie art. 22 u.r.o.n.), a także – z uwagi na odmienne podejście do sytuacji ekonomicznej podmiotu – preferencje w zamówieniach publicznych (tzw. klauzule społeczne).

Tym niemniej zauważalne są utrudnienia w dostępie do pomocy publicznej przez spółdzielnie inwalidów i spółdzielnie niewidomych, które działają w powiatach o znacząco podwyższonej stopie bezrobocia wobec stopy krajowej i wojewódzkiej oraz w tych o ograniczonych alternatywach zatrudnienia. W resorcie pracy trwają analizy w przedmiocie wypracowania dodatkowych rozwiązań w tym zakresie. Zważywszy na kryteria określone w art. 1 ust. 4 lit. c i art. 2 pkt 18 GBER, pomoc przewidziana w art. 33 GBER planowana przez władze krajowe nie mogłaby wykraczać poza ramy wytyczone tym rozporządzeniem. W związku z tym prowadzi się przegląd innych dostępnych rozwiązań i wstępne symulacje ich zastosowania, a w poszukiwanie alternatywnych form wsparcia angażowane są podmioty podległe Ministrowi Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/